

коли стикаються з людьми, які можуть становити для них загрозу, чи є відвертими сексистами. Змінюючи свою гендерну «форму»/роль в будь-який момент, журналістки можуть більш ефективно та безпечно досягати своїх цілей на місцях і водночас допомагати своїм колегам-чоловікам якісно виконувати роботу [4].

Така перформативна «зміна форми» гендерної ролі є чудовим зразком її гнучкості та різноманітності, яка дозволяє переосмислити сталі гендерні очікування гендерних стереотипів.

Література

1. Шевченко, З. В. (Уклад.). (2016). Словник гендерних термінів. URL: <http://a-z-gender.net/ua/%D2%91ender.html>
2. Романенко В.О. До питання історії появи у лінгвістиці термінів гендер, маскуліність, фемінність (2015). URL: <http://mova.onu.edu.ua/article/download/68186/63389>
3. Perfomativivty. URL: <https://www.hse.ru/ma/visual/perform>
4. Melki, Jad, Palmer, Lindsay. Shape shifting in the conflict zone. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/1461670X.2016.1161494>

УДК 159.9

І. Шульга, канд. пед. наук

*Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимир Гнатюка,
Україна*

БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ: ІНКЛЮЗИВНИЙ І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИЙ АСПЕКТИ

I. Shulha, Ph.D.

A SAFE LEARNING ENVIRONMENT UNDER MARTIAL LAW: INCLUSIVE AND HEALTHY ASPECTS

Проблема організації освітнього середовища давно стоїть на порядку денному, що підтверджується низкою нормативних документів у сфері освіти (Концепція «Нова українська школа» (2016 р.), Закон України «Про освіту» (2017 р.), Наказ МОН України «Про затвердження Порядку проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти» (2019 р.), Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі (2020 р.), Концепція безпеки закладів освіти (2023 р.) та інші). Проаналізувавши їх зміст, ми дійшли висновку, що важливими принципами, які беруться за основу при організації освітнього середовища в закладі освіти має бути безпечність, інклюзивність та здоров'язбереження усіх учасників освітнього процесу. Зокрема, як зазначено у Національній стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі, однією із стратегічних цілей є «безпечність, доступність та інклюзивність освітнього середовища – у закладі освіти створені умови, що забезпечують належні та безпечні умови навчання, виховання, розвитку учнів, формування у них гігієнічних навичок та засад здорового способу життя, створені умови фізичної та психологічної безпеки учнів, з урахуванням їх потреб та можливостей, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх дітей, у тому числі з особливими освітніми потребами» [3].

Водночас сьогодні констатуємо нові виклики для освіти, зумовлені повномасштабним вторгненням росії в Україну, що передусім стосуються збільшення кількості неповнолітніх внутрішньо переміщених осіб, у тому числі дітей з особливими освітніми потребами, тих, хто проживає у прифронтовій зоні чи на

тимчасово окупованих територіях, вимушено евакуюючись за кордон. Ці вразливі категорії осіб потребують особливої уваги та підтримки зі сторони держави, зокрема й в освітньому процесі. Тому МОН України було надано методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 н. р., у яких виокремлено чотири моделі організації освітнього процесу в залежності від місця перебування здобувачів освіти [5]. Таким чином, це забезпечує доступ до освітніх послуг для переважної більшості дітей із врахуванням необхідних безпекових заходів, що й демонструє дотримання трьох вище згаданих принципів.

Суголосними із попередніми рекомендаціями є й пріоритетні напрями освітньої діяльності у 2022/2023 н. р., у першу чергу акцентуємо увагу на таких: а) організація освітнього процесу після вимушеного переривання його звичного перебігу, що було зумовленого карантинними обмеженнями, а тепер – військовою агресією російської федерації; б) використання різних форм організації освітнього процесу для здобувачів освіти; в) посилення національно-патріотичного виховання, формування громадянської позиції, просвіти з питань особистої безпеки; г) психологічна допомога усім учасникам освітнього процесу [1].

З цією метою нещодавно Урядом було схвалено Концепцію безпеки закладів освіти, згідно з якою важливим є організація сучасних комфортних укриттів у закладах освіти, а також застосування нових підходів щодо пожежної безпеки, охорони шкіл із обов'язковим залученням підрозділів поліції, запровадженням пропускового режиму, встановленням системи відеоспостереження та забезпечення інклюзивності [2]. Нагадаємо, що перед початком цього навчального року у кожному закладі освіти була створена відповідна робоча комісія для обстеження приміщень, інженерно-технічних комунікацій, а також укриттів фонду захисних споруд цивільного захисту. Додатково готовність закладу освіти визначалась комісією, яка створювалась за наказом відповідного органу управління освітою [4].

Як зазначалось вище, окрема увага звертається на психологічну підтримку учасників освітнього процесу, в першу чергу маєтись на увазі турбота про їх психічне здоров'я, адже діти/дорослі перебувають у постійному стресі, можуть бути свідками травмуючих подій або самостійно переживати такі події. З цією метою на сайті МОН України розміщено матеріали, які рекомендовані для використання в освітньому процесі вчителями, психологами та соціальними педагогами (<https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/psihologichna-sluzhba/psihologichna-pidtrimka-ditej>). Задля набуття навичок організації освітнього процесу під час війни, роботи в кризових умовах, а також для психологічної підтримки вчителів, учнів і батьків розроблено безкоштовний онлайн-курс «Спільно до навчання: ефективна та безпечна освіта під час війни» (<https://osvitoria.university/spilnodonavchannya/>). Розробниками курсу є ГО «Освіторія» у співпраці зі студією онлайн-освіти EdEra та МОН України за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні.

Таким чином, можемо стверджувати, що сьогодні триває системна робота щодо забезпечення конституційного права дітей на освіту в умовах воєнного стану, що у тому числі відбувається через організацію освітнього середовища у закладі освіти, яке б відповідало принципам безпеки, інклюзивності та здоров'язбереження, що є базовими у контексті національної безпеки країни.

Література

1. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в школах у 2022/2023 навчальному році. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/metodichni-rekomendaciyi-shodo-organizaciyi-osvitnogo-procesu-v-shkolah-u-20222023-navchalnomu-roci> (дата звернення: 08.04.2023).

2. Осадча Я. Укриття, охорона та відеоспостереження: уряд затвердив концепцію безпеки закладів освіти. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2023/04/7/253728/> (дата звернення: 08.04.2023).
3. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі: Указ Президента України від 25.05.2020 р. № 195/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text> (дата звернення: 08.04.2023).
4. Про оптимізацію виконання заходів з підготовки закладів освіти до нового навчального року та опалювального сезону в умовах воєнного стану: Лист МОН України від 26.07.2022 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-pidgotovku-zakladiv-osviti-do-novogo-navchalnogo-roku-ta-opalyvalnogo-sezonu-v-umovah-voennogo-stanu> (дата звернення: 08.04.2023).
5. Про організацію освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2022/2023 навчальному році: Лист від 06.09.2022 р. № 1/10258-22. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-organizaciyu-osvitnogo-procesu-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebam-i-u-20222023-navchalnomu-roci> (дата звернення: 08.04.2023).

Секція 2,6. ІСТОРІЯ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ І ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ

УЧАСТЬ НАТО ТА ЄС У ВРЕГУЛЮВАННІ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ ТА ЛІКВІДАЦІЇ ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ

UDC: 316.625

J. Ziółkowski, plk., dr hab. inż.; V. Hutsaylyuk dr hab. inż.

Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego, Polska

TRANSFORMACJA DOKTRYNY BEZPIECZEŃSTWA EUROPEJSKIEGO I REGIONU EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ W OBLICZU ROKU OTWARTEJ WOJNY W UKRAINIE

J. Ziółkowski, Col., PhD. DSc. Eng.; V. Hutsaylyuk PhD. DSc. Eng.

TRANSFORMATION OF THE SECURITY DOCTRINE OF EUROPE AND THE CENTRAL AND EASTERN EUROPE REGION IN THE PRESENCE OF THE YEAR OF OPEN WAR IN UKRAINE

Bezczelna rosyjska agresja na Ukrainie stała się ogromnym wyzwaniem dla dotychczasowej doktryny bezpieczeństwa europejskiego a w szczególności dla regionu Europy Środkowo-Wschodniej który historycznie z powodu swojego położenia geopolitycznego statystycznie około co 30 lat mierzył się z regularną dużą wojną. W ciągu roku wojny w Ukrainie dotychczasowy ustalony postzimnowojenny porządek bezpieczeństwa w Europie został absolutnie zmiotony. Odpowiedzią na aktualne wyzwania stały się kompleksowe procesy formowania na gruzach tej koncepcji nowego dynamicznego systemu światopoglądowego bezpieczeństwa całościowo uwzględniającego nie tylko interesy poszczególnych krajów, a również i wszechstronne korzyści całego regionu czyli Europy Środkowo Wschodniej. Nie budzi wątpliwości fakt, że w aktualnej sytuacji ten proceder jest wynikiem starcia interesów wiodących europejskich mocarstw, zwłaszcza Niemiec i Francji, grupy państw tak zwanej wschodniej flanki NATO oraz światowego gracza geopolitycznego